

DABIKINĖS DVARAS

DABIKINĖS DVARAS – buvęs dvaras Dabikinės u. kairiajame krante, 2,5 km nuo Akmenės. Žinomas nuo XVI a., kai priklausė Lietuvos valdovams. XIX a. priklausė Gružauskių, Pšecišauskių, Liotrekų, Zasų šeimoms, iš Zasų 1890 dvarą nupirko V. Zubovas, kuris 1910 jį padovanojo iš studijų Vokietijoje grįžusiam sūnui agronomui Vladimirui. Jau XIX ir XX a. sandūroje veikė pradinė m-lė dvaro darbininkų ir aplinkinių gyventojų vaikams, kurioje 1905 mokytojavo G. Landsbergio – Žemkalnio duktė Stanislava Landsbergytė. 1902 dvare įvyko vadinamųjų „varpininkų“ suvažiavimas, kuriame įsteigta Lietuvos demokratų partija. Suvažiavimui pirmininkavo P. Višinskis, sekretoriavo A. Bulota. I pas. karo metais, dvaro savininkams pasitraukus į Rusiją, kaizerinė okupacinė valdžia dvarą pavertė savo sudarytos Akmenės apskrities (kreizo) centru. Paskelbus Lietuvos nepriklausomybę, dalis dvaro žemių išdalinta savanoriams ir bežemiams. Dvare buvo gana intensyvus ir įvairus kultūrinis gyvenimas, buvo rengiami koncertai, mėgėjų teatro spektakliai, nuo 1925 veikė pieninė, ilgainiui tapusi stambiausia Lietuvoje, per metus supirkdavusia iki 5 – 6 mln. litrų pieno. 1928 V. Zubovas buvo priverstas dvaro atsisakyti ir išsikėlė į Klaipėdos kraštą. Dvare 1930 – 1932 veikė žemesnioji ž. ū. m-lė, 1933 įsteigta vaikų prieglauda, buvo rengiami trumpalaikiai ūkininkų kursai.

Po II pas. karo pieninė veikė savarankiškai, ilgainiui tapo Mažeikių sviesto g-lės padaliniu, dvaro teritorijoje pastatyta pagalbinė internatinė m-lė sutrikusios intelekto raidos vaikams. Reikšmingas visam Akmenės kraštui istorijos epizodas yra po II pas. karo susibūrusi jaunų inteligentų slapta organizacija – Lietuvos demokratinės kovos sąjungos 43-iasis skyrius. Viena iš 3 skyriaus kuopų ir vadovybė, įskaičiuojant patį antisovietinės struktūros sumanytoją ir vadovą V. Valantiną, veikė Dabikinės dvare, vaikų namuose. 1948 metų pradžioje saugumas suėmė vadovus, iš viso buvo tardoma apie 60 asmenų, daugeliui paskirtos rūsčios bausmės lageriuose. Dabikinės vaikų namuose suimti 8 asmenys.

1850 dvarui priklausė 51 žmogus, veikė vandens malūnas. 1923 buvo 141 žmogus, 1936 – 4

ūkiai su 54 gyv. Po II pas. karo dvaras susiliejo su gretimu to paties pavadinimo kaimu ir gyventojų apskaitoje atskirai nebetraktuojamas. Išlikę apie 1890 statytas vieno aukšto dvaro šeimininkų gyvenamasis pastatas, rekonstruota arklidė, buvęs ūkinis pastatas, kitų pastatų fragmentų; palyginti gerai išsaugotas vertingas parkas. Jo alėjos eina nuo gyvenamojo pastato. Pokario metais dvaro sodybvietėje pastatyta 12 įvairios paskirties pastatų pagalbinei internatinei m-lai, mokytojams ir pieninei. 1991 įrašytas į Lietuvos istorijos ir kultūros išaiškinamų paminklų sąrašą. 1972 dvaro sodybvietėje filmuoti kai kurie lietuviško meninio filmo „Akmuo ant akmens“ epizodai. Dvaro sodybos pastatuose gyvena apie 50 žmonių.

Inf.: Akmenė: kraštas ir žmonės; Lietuvos gyventojų genocidas, t. 3.